

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Název projektu: Inovace výuky optiky se zaměřením na získání experimentálních dovedností

Registrační číslo: CZ.1.07/2.2.00/28.0157

Klíčová aktivita 2

Inovace oboru studia přístrojová optika, optika a optoelektronika a obecná a matematická fyzika se zaměřením na experimentální dovednosti studentů

Digitální fotografie

Zdeněk Řehoř

T5: Digitální fotografie

- základy správné kompozice snímku

Přednášející:

Dr. Ing Zdeněk Řehoř

»

[Zdenek . Rehor @ upol . cz](mailto:Zdenek.Rehor@upol.cz)

Kompozice scény

Doposud probráno:

- vliv zaostření,
- vliv expozice,
- vliv hloubky ostrosti,

... chyby v těchto položkách mohou fotografii zcela znehodnotit.

Je to ale vše?

Kompozice scény

Doposud probráno:

- vliv zaostření,
- vliv expozice,
- vliv hloubky ostrosti,

... chyby v těchto položkách mohou fotografii zcela znehodnotit.

Je to ale vše?

důležité např.
v reportáži,

(na nastavování a
na přemýšlení
nebývá čas).

**Stačí to ale i pro
ostatní foto?**

Kompozice scény

Je to ale vše?

Nikoliv.

Záleží na uspořádání zaznamenávaných objektů

→ **KOMPOZICE SNÍMKU**

Kompozice scény

- kompozice je takové uspořádání jednotlivých prvků v obraze, kdy celek působí vyváženě a lidem se prostě a jednoduše líbí.

→ souhrn pravidel a doporučení pro vytvoření vizuálně kvalitní a vyvážené fotografie.

Cíl kompozice:

Vyvážit všechny prvky v obraze a dosáhnout tak vizuální harmonie (snímek působí harmonicky).

Kompozice scény

- kompozice je takové uspořádání jednotlivých prvků v obraze, kdy celek působí vyváženě a lidem se prostě a jednoduše líbí.

→ souhrn pravidel a doporučení pro vytvoření vizuálně kvalitní a vyvážené fotografie.

Požadavky na kompozici:

závisí na konkrétní účelu dané fotografie

- reportážní
- dokumentační (dovolená, oslavy)
- umělecká
- technická
- minutky
- ...

Kompozice scény

- kompozice je takové uspořádání jednotlivých prvků v obraze, kdy celek působí vyváženě a lidem se prostě a jednoduše líbí.

Ne vždy
je čas na dokonalou expozici

Kompozice scény

Ani dodržení základních kompozičních pravidel nezaručí kouzlo snímku

Univerzita Palackého v Olomouci
Katedra optiky
Digitální fotografie

Kompozice scény

Hříbeček v lese

Kompozice scény

Co je tu špatně?

Kompozice scény

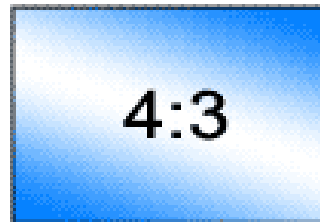
Kompozice scény

FORMÁT FOTOGRAFIE

→ kompozici ovlivňují i výsledné rozměry snímku – formát fotografie

3:2

4:3

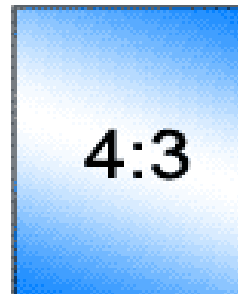
Panorama

1:1

3:2

4:3

Panorama

Kompozice scény

FORMÁT FOTOGRAFIE

→ kompozici ovlivňují i výsledné rozměry snímku – formát fotografie

Kompozice scény

FORMÁT FOTOGRAFIE

→ kompozici ovlivňují i výsledné rozměry snímku – formát fotografie

Prvky scény

Fotografii bez ohledu na obsah vždy obsahuje množství obrazových prvků

Obrazový prvek:

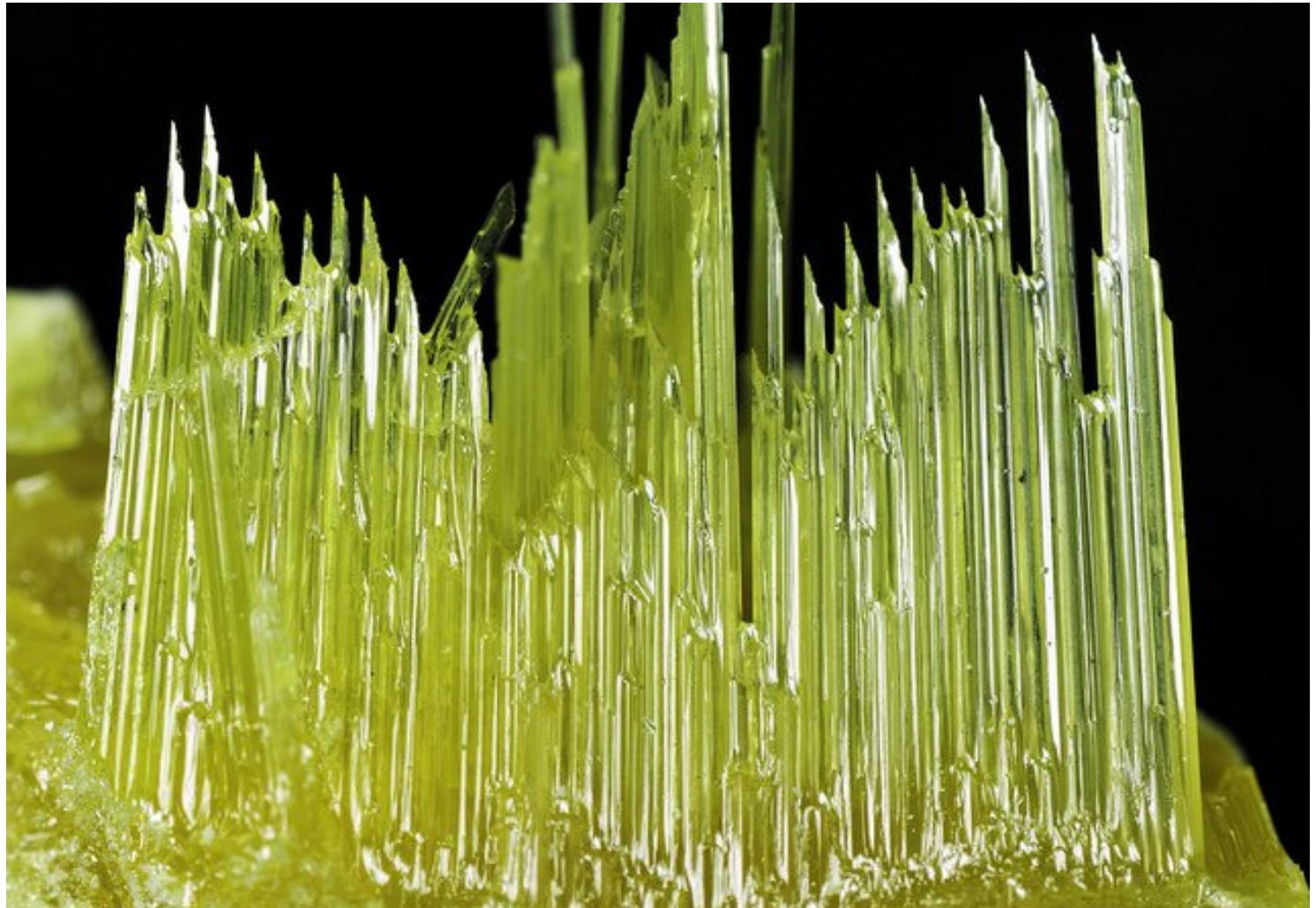
vše, co přitahuje divákovu pozornost a co lze na snímku samostatně najít a pojmenovat.

Prvky scény

Kompoziční prvky fotografie:

Linie a křivky
Tvary a objekty
Světla a stíny (jas)
Barva
Textura

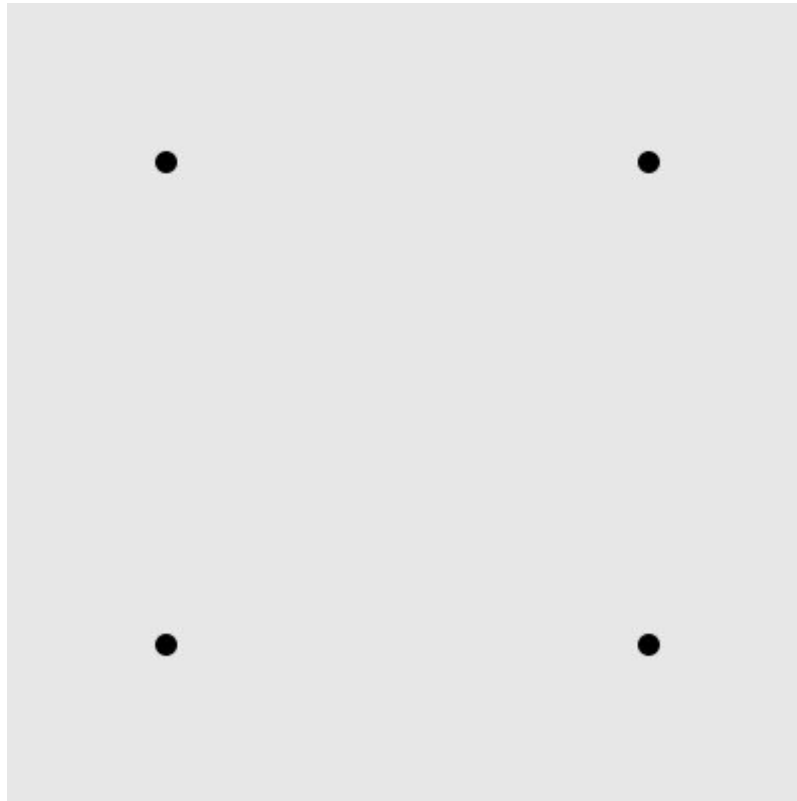

Prvky scény - LINIE A KŘIVKY

Linie na snímku skutečné nebo zdánlivé spojení mezi dvěma body.

Linie:

- rovná, zakřivená, svislá, vodorovná, cikcak atd.
- velmi často také dojem linie vytvoří nějaký úzký předmět, rozhraní dvou předmětů , ...

Možek je ochoten si linie vytvářející čtverec z bodů představit

Prvky scény - LINIE A KŘIVKY

VLIV LINIÍ NA SNÍMEK

Horizontální linie, často přítomné v krajině, vytváří dojem klidu a prostoru

Prvky scény - LINIE A KŘIVKY

VLIV LINIÍ NA SNÍMEK

Svislé linie vedou často k pocitu výšky,
mohutnosti a síly.

Prvky scény - LINIE A KŘIVKY

VLIV LINIÍ NA SNÍMEK

Svislé linie vedou často k pocitu výšky, mohutnosti a síly.

Prvky scény - LINIE A KŘIVKY

VLIV LINIÍ NA SNÍMEK

Svislé linie vedou často k pocitu výšky,
mohutnosti a síly.

Prvky scény - LINIE A KŘIVKY

VLIV LINIÍ NA SNÍMEK

Sbíhající se linie mají tendenci vytvořit silný dojem hloubky a prostoru
Současně koncentrují pozornost do místa, kde se sbíhají

Prvky scény - LINIE A KŘIVKY

VLIV LINIÍ NA SNÍMEK

Sbíhající se linie mají tendenci vytvořit silný dojem hloubky a prostoru
Současně koncentrují pozornost do místa, kde se sbíhají

Prvky scény - LINIE A KŘIVKY

VLIV LINIÍ NA SNÍMEK

Šikmé linie navozují dojem pohybu, změny a akce - jsou tedy tzv. dynamické,

Prvky scény - LINIE A KŘIVKY

VLIV LINIÍ NA SNÍMEK

Zakřivené linie často evokují dojem napětí a neklidu.

Prvky scény - LINIE A KŘIVKY

VLIV LINIÍ NA SNÍMEK

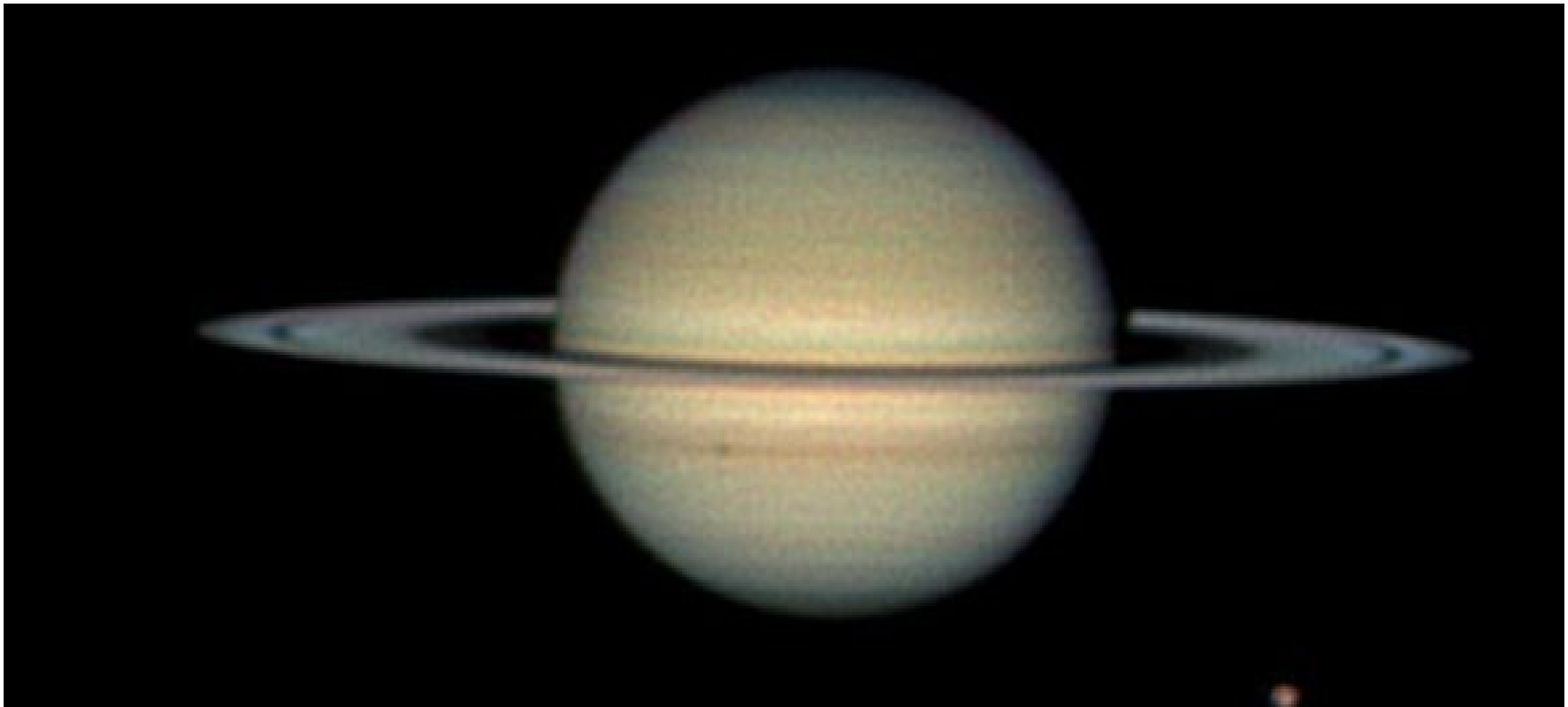
"S" křivka vytváří dojem pomalého toku.
Nesmí opustit obraz a nesmí se ani dotýkat okraje. Oboje pak působí velmi rušivě.

Prvky scény - TVARY A OBJEKTY

Tvarem či objektem

- v kompozičním slova smyslu rozumí nějaká ohraničená a ucelená větší plocha na snímku
- ostré, jasně ohraničené objekty na sebe stahují pozornost

I když jsou to tvary poměrně jednoduché, vyskytují se v přírodě i na snímcích překvapivě často.

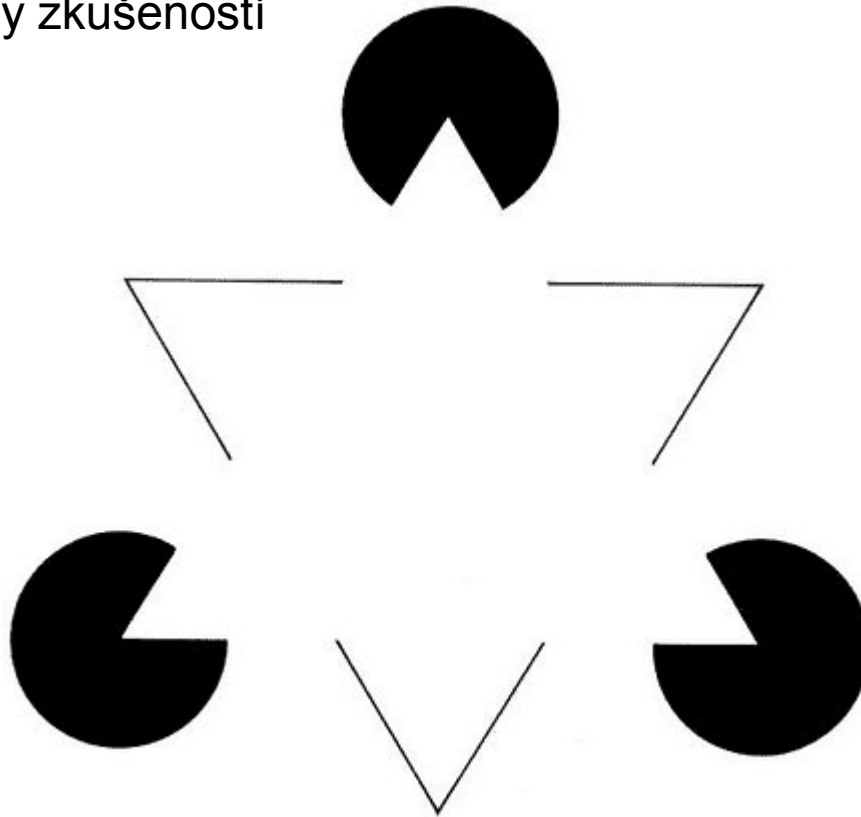

Prvky scény - TVARY A OBJEKTY

Tvary či objekty

- jejich vnímání závisí na kognitivních funkcích mozku
- ty jsou značně ovlivněny zkušeností

Kanizsův trojúhelník: náš mozek na obrázku okamžitě najde i tvar bílý trojúhelník, přesto že na obrázku ve skutečnosti žádný není.

Prvky scény - TVARY A OBJEKTY

Snadno najdete i "objekt" plachetnice na pozadí, přesto že je rozostřen. Mozek prostě rád hledá jemu známé tvary. Umožňuje mu to pochopit obraz a zorientovat se v něm.

Prvky scény - TVARY A OBJEKTY

POSITIVNÍ A NEGATIVNÍ PROSTOR

Positivní prostor - oblast, kde tvary a objekty existují (něco zajímavého děje)

Prvky scény - TVARY A OBJEKTY

POSITIVNÍ A NEGATIVNÍ PROSTOR

Negativní prostor - oblast, kde tvary a objekty neexistují a je to tedy prázdné

Negativní prostor je velmi často tvořen silně rozostřeným pozadím a přitahuje tak pozornost na hlavní objekt

Prvky scény - TVARY A OBJEKTY

POSITIVNÍ A NEGATIVNÍ PROSTOR

Na pozitivním a negativním prostoru jsou opět založeny některé iluze.
Například zde obličej a ruce vytvářejí vzorek můry.

Prvky scény - Světlo a stín

- jeho změna na předmětu (gradient) vyjadřuje třídímenzionální kvalitu předmětů.

Při vhodném uspořádání může tedy stín vytvořit dojem objemu a prostoru.

Modelování obličeje stíny je jedním ze základních úkolů fotografa v portrétní fotografii.

Měkké difúzní světlo

*nevytváří stíny - používá pro dokumentační účely
- do obličeje je dobře vidět.*

Silné stranové nasvícení - je ale velmi dramatické.

Prvky scény - Světlo a stín

Modelování obličeje stíny je jedním ze základních úkolů fotografa v portrétní fotografii.

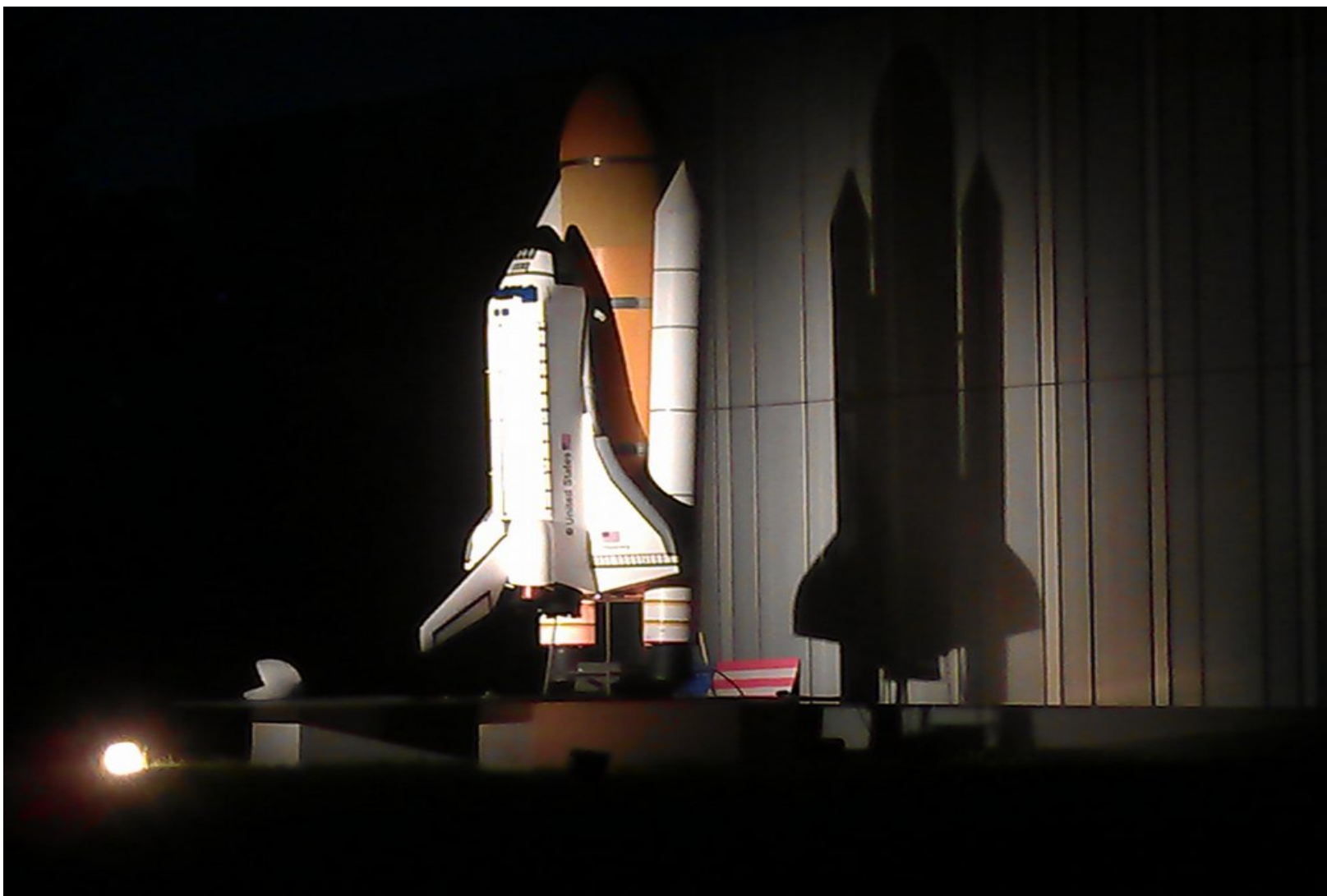
Měkké difúzní světlo
*nevytváří stíny - používá pro dokumentační účely
- do obličeje je dobře vidět.*

Silné stranové nasvícení - je ale velmi dramatické.

Prvky scény - Světlo a stín

Silné stranové nasvícení - je ale velmi dramatické.

Univerzita Palackého v Olomouci
Katedra optiky
Digitální fotografie

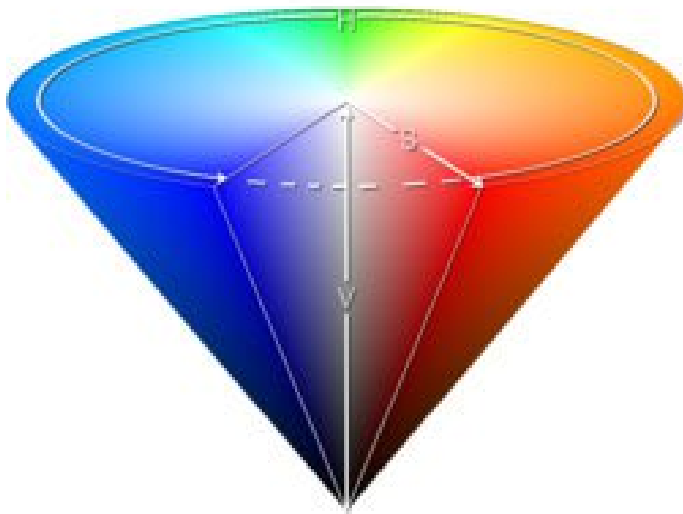
Prvky scény - Světlo a stín

Prvky scény - BARVA

- Vliv barvy na lidské vnímání je velmi složitý
- Psychologie barev – využívají např. reklamní grafiky
- Barvy v nás podvědomě vyvolávají emoce.
- Je ryze subjektivní vjem a různí lidé mohou na barvy reagovat různě.

Popis barvy

- Odstín barvy (Hue)
- Sytost či saturace barvy (Saturation)
- Světlost barvy (Value, Lightness či Brightness)

Prvky scény - BARVA

Monochromatické snímky

- pracující jen s jedním odstínem barvy
- ponechává značný prostor fantazii (atmosféra snímku)

Prvky scény - BARVA

Monochromatické snímky

- zvyšují citlivost na ostatní kompoziční prvky - zejména linie a tvary.
- používají se tam, kde linie a tvary jsou těžištěm snímku.

Prvky scény - BARVA

Monochromatické snímky

- zvyšují citlivost na ostatní kompoziční prvky - zejména linie a tvary.
- používají se tam, kde linie a tvary jsou těžištěm snímku.

Prvky scény - BARVA

Blízké barvy

- snímek tvoří jen barvy v malém rozsahu odstínů,
- vytváří dojem klidu
- často využívány v designu a často se s nimi setkáte např. jako s barvami webových stránek

Prvky scény - BARVA

Doplňkové barvy

- jsou barvy na opačné straně barevného kola.
- jsou velmi kontrastní a působí intenzivněji a sytěji, než kdyby byly obklopeny blízkými barvami,
- častým kompozičním uspořádáním je proto volba barevně doplňkového pozadí,
→ vytáhne hlavní objekt nejen negativním prostorem či jasem, ale i barvou.

Prvky scény - BARVA

Doplňkové barvy

- jsou barvy na opačné straně barevného kola.
- jsou velmi kontrastní a působí intenzivněji a sytěji, než kdyby byly obklopeny blízkými barvami,
- častým kompozičním uspořádáním je proto volba barevně doplňkového pozadí,
→ vytáhne hlavní objekt nejen negativním prostorem či jasem, ale i barvou.

Prvky scény - BARVA

Teplé a studené barvy

Červená, žlutá a oranžová jsou označovány jako **teplé barvy**, protože jsou to časté barvy léta a Slunce.

Naopak modrá, fialová a temně zelená jsou **barvy studené**, protože je máme spojeny se zimou, stínem či nocí.

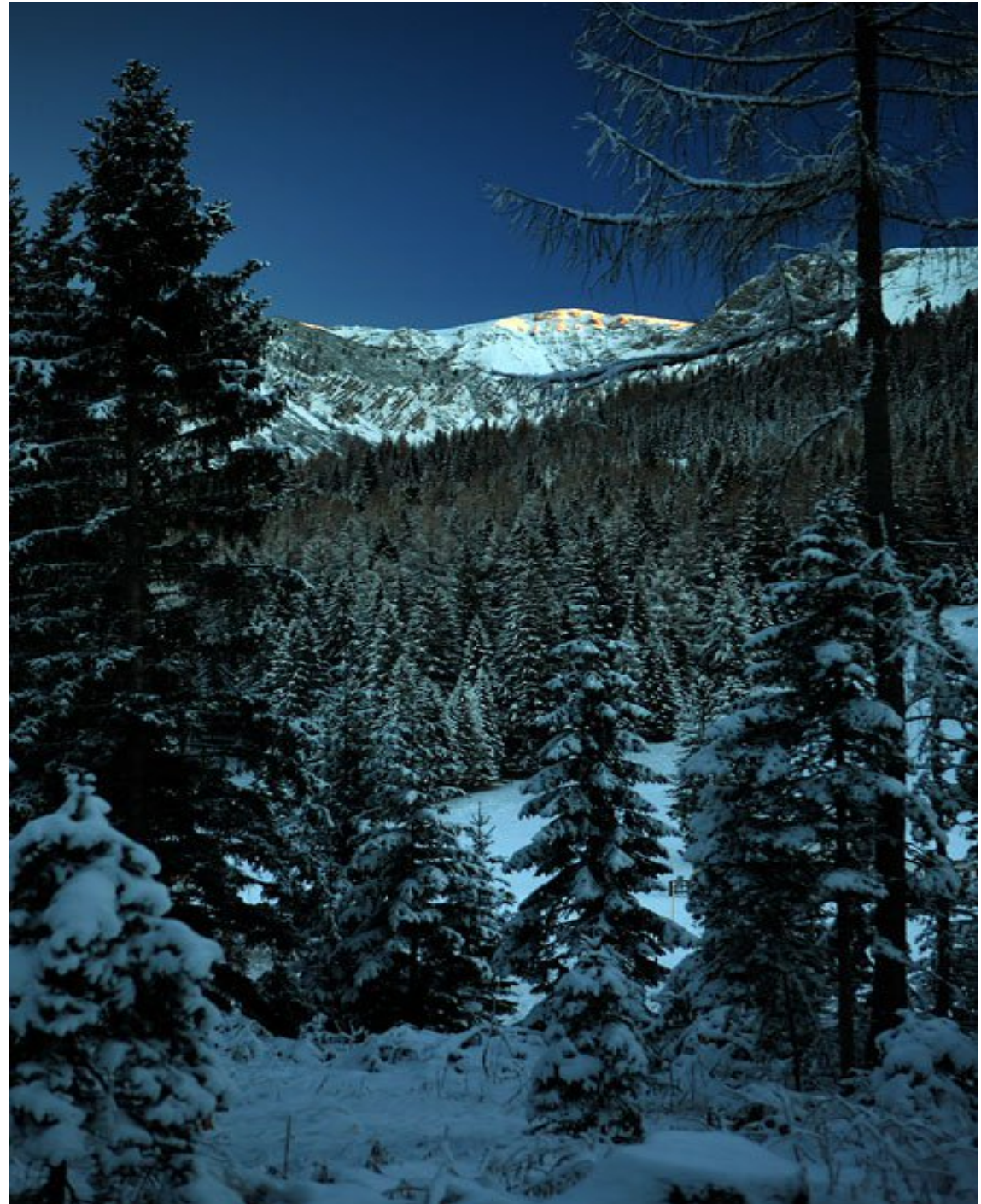

Prvky scény - BARVA

Teplé a studené barvy

Kontrast mezi teplými a studenými barvami může vyjádřit i prostor (perspektivu)

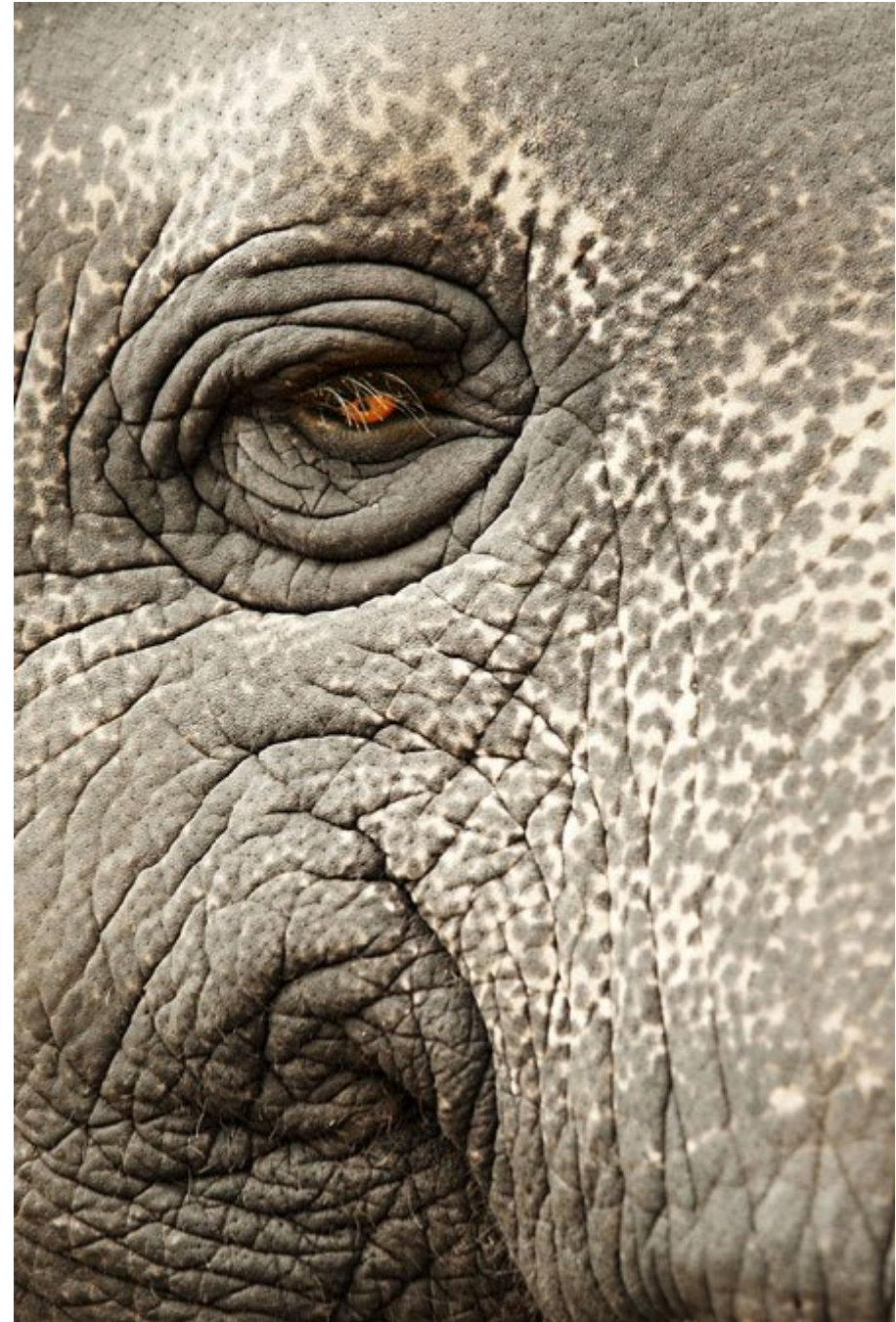

Prvky scény – Vzorek (textura)

Textura či vzorek vyjadřuje vlastnost povrchu.

Navozuje dojem hladkosti, hrubosti, měkkosti, ...

Prvky scény – Vzorek (textura)

Mnoho tvarů či mnoho linií na snímku má v jednu chvíli tendenci vytvářet dojem textury. Od určité hustoty tvarů či linií totiž mozek není již ochoten rozlišovat jednotlivé objekty

*Mallé množství
Mozek registruje jednotlivé
tvary*

*Velké množství
Mozek vnímá obraz jako celek
s texturou*

Prvky scény – Textura-světlo a stín

Obyčejný les

Mnoho tvarů či mnoho linií na snímku má v jednu chvíli tendenci vytvářet dojem textury. Od určité hustoty tvarů či linií totiž mozek není již ochoten rozlišovat jednotlivé objekty

